

YH Vattenkrafttekniker

Introduktion

Presentation av lärare, lokaler, laborationsmiljöer	
Introduktion av kurser, kursupplägg	
Studiebesök (fjällstation med övernattnings och gemensamma aktiviteter, så elever och lärare kan bekanta sig med varandra).	
Preparationskurs Ma/ Ellära	

Grundläggande kurser

1. Ellära • Växelström inklusive magnetism • Trefas inklusive effekter	20 p
2. Matematik (som stödjer ellära och elmaskiner) • Vektorer, grafisk framställning • Analys • Statistik • Komplexa tal	20p

3. Processkunskap samt säkerhetsutbildningar

Kraftstationens huvud- och delprocesser • Orientering om huvudprocessen • Dammanläggning • Uppbyggnad (olika typer) • Utskov, intag • Peglar	45 p
Vattenvägar • Avstängningsanordningar • Intagsluckor • Utskovsluckor, nödutskov • Sättare • Sugrörsluckor med spel och kranar • Tunnlar och kanaler	
Turbin • Typer • Lager och pumpar • Oljekylare • Tätningsboxar	
Generatoren • Mekanisk uppbyggnad • Elektrisk uppbyggnad • Magnetiseringssystem • Kylning • Skenstråk	

Transformator • Kylutrustning • Konditioneringsutrustning (expansionskärl, lufttork) • Gasvakten • Oljegrop	
Ställverk • Skenor, olika typer av ställverk • Brytare och fränksiljare • Jordningsutrustning, fast och mobil • Ström- och spänningstransformator	
Lokalkraft • VS-anläggning • LS-anläggning • Batterier • Reservkraft, dieselgeneratorer	
Lokal styrning, övervakning • Start och stopp • Laständring • Avläsning instrument • Reläindikeringar	
Händelsehantering • Signalföljdsskrivare • Störningsskrivare Driftjournalshantering	

3.1 ESA 2005, teori & praktik

3.2 Elforskningsrapport, vattenvägar

3.3 Hjärt- och Lungräddning, elolycksfall

3.4 Heta Arbeten

4. LIA (Lärande i praktiken) del 1 (45 p, 9 v)

Kraftverk (servicegrupp) grundservice, styrning och övervakning (drift), underhållsservice (mek. och el),	<i>15+15+15 p</i>

Period 1: 130 p

5. Kraftsystemet

Uppbyggnad	<i>10 p</i>
Stamnät, regionnät samt distribution	
Nordpol	
Störningar	

6. Styrning, övervakning (kontrollrum/driftcentral)

Fjärrkontrollsystem	<i>10 p</i>
Vattenplaneringssystem	
Kraftekonomi/kraftbalans (besök el. besök av SvK balanstjänst)	
Processanpassning kraftverk/driftcentral	

7. Kontrollutrustning

Automatiker, start och stop m.m.	<i>15 p</i>
Regulatorer SP, samt turbin	
Reläskydd	
MMI-utrustning (OP-arbetsplats)	
Teleutrustning (kommunikationsutrustning)	
Mätutrustning	

8. Hydraulik

Komponenter	<i>15 p</i>
System	
El-hydraulik	
Styrverk, styrdon	
Ectuatorer, servon, hydraulmotorer	
Turbinregulatorer	

Grundläggande kurser

9. Teknologi (krafter, maskinelement, hållfasthet (grund))	<i>5 p</i>
10. Engelska • Teknisk engelska • Rapporter, presentationer, instruktioner	<i>10 p</i>

11. LIA del 2 (40 p, 8 v)

Fortsättning/repetition (servicegrupp) grundservice, styrning och övervakning (drift), underhållsservice (mek. och el),	<i>10+10+10 p</i>
Operativt arbete kontrollrum/driftcentral	<i>10 p</i>

Period 2: 105 p

12. Underhåll

Underhållsfilosofi	10 p
Underhållsåtgärder • Rondning • Periodiskt arbete • Inspektioner, provning	
• UH-administration	

13. Dokumentation

Mekaniska ritningar	10 p
Byggnadstekniska ritningar	
El- och kontrollanläggningsdokument • Felsökning • Andringsritning	

14. Miljöarbete

Arbetsmiljö	10 p
Yttre miljö	
Lagstiftning, myndighetskrav, Dammsäkerhet RIDAS	
Kvalitetsarbete (ISO)	
Miljöpåverkan	

15. Projektarbete/administration

Entreprenörskap	10 p
Ekonomi	
Projektstyrning (praktiskt genomföra mindre projekt)	
Administrativa rutiner, rapportering o.s.v.	
Beredning	
Samordning	

16. Generator (fördjupning)

Beräkning av synkron reaktans, transienta och subtransienta reaktanser	15 p
Beräkning av kortslutningsströmmar/effekter	
Beräkning av startströmmar Asynkron-motorer/generatorer och likströmsmaskiner	
Varvtalsreglering asynkron generatorer/motorer	
Beräkning a vridmoment	
PDA-mätning	
Tangens-Delta mätning av generatorlindning	
Nollpunktsutrustning och nollpunktsproblematik	
Vibration och vibrationsmätning	
Vagabonderande strömmar	
Kapabilitet	
Montage - demontage	

17. Transformatorn (aggregatstransformator, fördjupning)

Genomföringar	<i>15 p</i>
Ström- och spänningstransformatorer	
Transformatorberäkningar och mätningar	
Lindningskopplare	
Autotransformatorer	
”Tappade” lindningar	
Fläktar och cirkulationspumpar	
Oljeprov	

18. Turbin (fördjupning)

Boxtyper	<i>10 p</i>
Lagersmörjning	
Oljehantering	
Reglersystem – detalj	
Kavitation	
Montage - demontage	
Tribologi	

19. Mättransformatorer (fördjupning)

Strömtransformatorer:	<i>10 p</i>
Placering, mätprinciper,problematik	
Klasser, mätnoggrannhet	
Magnetisk mätnad	
Spänningstransformatorer	
Placering, mätprinciper, problematik	
Klasser, mätnoggrannhet	
Samarbetet mellan mättransformatorer och reläskydd	

20. Reläskydd (fördjupning)

Reläskyddsfilosofi	<i>10 p</i>
Generatorskydd	
Generator och transformatorskydd, Blockskydd	
Transformatorskydd	
Samlingsskeneskydd	
Reläprovning	
Beräkningar för inställning av skydd	
Inställning av skydd	

21. Examensarbete

Kursen skall ge inblick i principer för hur näringslivsprojekt genomförs i praktiken. • tillämpa kunskaper som förvärvats under studietiden • ge fördjupade kunskaper inom vattenkraftteknik • utveckla förmågan att formulera och lösa problem samt att arbeta självständigt. Examensarbetet genomförs med handledare från företag eller från branschen godkänd organisation. Redovisning sker med examensrapport samt muntlig redovisning.	20 p

22. LIA del 3 (45 p, 9 v)

Avslutande period (servicegrupp) grundservice, styrning och övervakning (drift), underhållsservice (mek och el),	15+15+15 p

Period 3: 165 p

Totalt 400 p